

Nr. A84/023

4 april 1984

DE 'LIGA FÜR VÖLKERFREUNDSCHAFT DER DDR' (III)

In dit derde deel van een serie rapporten over de 'Liga für Völkerfreundschaft der DDR' (LfV) wordt aandacht geschonken aan de 'Partnergesellschaften' van deze Oostduitse vriendschapsorganisatie. Daarbij wordt nader ingegaan op de 'Vereniging Nederland-DDR' (VND), die op 12 oktober 1974 met medewerking van Oostduitse zijde in het leven werd geroepen. Deze Nederlandse partnervereniging werkt nauw samen met het bij de LfV aangesloten 'Vriendschapscomité DDR-Nederland' en heeft ook het afgelopen jaar weer enkele initiatieven ontplooid ten behoeve van "de bewustwording van de Nederlandse bevolking over de problematiek van vrede en veiligheid".

DE 'LIGA FÜR VÖLKERFREUNDSCHAFT DER DDR' (III)

De 'Partnergesellschaften' van de LfV

In meer dan 50 niet-communistische landen bestaan verenigingen, die met behulp van personen uit het openbare leven zijn opgericht met het doel vriendschappelijke betrekkingen met de DDR te bevorderen. Deze 'Partnergesellschaften' (partnerverenigingen) van de LfV streven voornamelijk naar verbetering van de culturele contacten met de DDR, maar pleiten in het algemeen ook voor politieke samenwerking met dat land. Ofschoon de verenigingen daarbij in de regel minstens kunnen rekenen op de steun van de betreffende nationale communistische partij en de daarmee verbonden organisaties, wordt ernaar gestreefd in hun ledenbestand verschillende politieke richtingen vertegenwoordigd te krijgen. De 'Partnergesellschaften' sluiten regelmatig overeenkomsten met de corresponderende vriendschapsverenigingen en -comités in de DDR, waarin o.a. bepalingen worden opgenomen over de onderlinge samenwerking. Daarnaast worden de activiteiten van de buitenlandse vriendschapsorganisaties ondersteund door de met de LfV verbonden cultuur- en informatie centra van de DDR in een aantal Europese en Arabische steden (o.a. Helsinki, Stockholm, Parijs, Caïro, Alexandrië en Bagdad). Een bijzondere plaats wordt in dit verband ingenomen door het 'Centro Thomas Mann' in Rome, dat als voorbeeld fungeert voor soortgelijke instituten in Latijns-Amerika.

Eénmaal per jaar komen vertegenwoordigers van de vriendschapsverenigingen uit het 'niet-socialistische buitenland' in Oost-Berlijn bijeen voor besprekingen met de LfV *). Vaste items op de agenda van de meestal twee-of driedaagse beraadslagingen zijn de openingsrede van de LfV voorzitter, waarin de politieke, economische, sociale en culturele prestaties en 'verworvenheden' van de DDR breed worden uitgemeten, en het slotwoord van de secretaris-generaal van de Liga over de activiteiten van de 'Partnergesellschaften' in het verstreken jaar. Tussen

*De bijlage van deze FOCUS bevat een aan Neues Deutschland' d.d. 5 juli 1983 ontleende opgave van de deelnemers aan de besprekingen die van 3 tot 6 juli 1983 werden gehouden.

beide redevoeringen maken de representanten van de buitenlandse vriendschapsorganisaties gewoonlijk van de gelegenheid gebruik om ervaringen uit te wisselen en verslag te doen van hun werkzaamheden. De laatste jaren stonden de bijeenkomsten in Oost-Berlijn vooral in het teken van de ontwapeningsproblematiek, waarbij de Liga-functionarissen hun buitenlandse gasten probeerden te overtuigen van de vredelievende bedoelingen van de Oostduitse regering en de agressieve aard van de Amerikaanse buitenlandse politiek, die verantwoordelijk zou zijn voor de bewapeningswedloop tussen NAVO en Warschaupact.

De Vereniging Nederland-DDR (VND)

De oprichting van de Nederlandse 'Partijvereniging' van de LfV in het kielzog van de diplomatieke erkenning van de DDR door het Westen in de eerste helft van de jaren zeventig, lag in het verlengde van de activiteiten van allerlei Nederlandse groeperingen en comités, die zich voordien met de DDR hadden beziggehouden. Al in 1955 functioneerde er onder leiding van de CPN een 'Comité tot Bevordering van de Culturele en Vriendschappelijke Banden met de DDR', dat zich voornamelijk inzette voor de volkenrechtelijke erkenning van deze Oosteuropese volksdemocratie. De activiteiten van dit comité namen sterk in betekenis af toen de CPN in het begin van de jaren zestig ten opzichte van haar buitenlandse zusterpartijen een isolationistische politiek ging voeren, die weinig ruimte liet voor dergelijke vriendschapsverenigingen. Een opleving bracht in 1970 het buiten de CPN opererende 'Comité voor de Erkenning van de DDR', dat zijn functie evenwel verloor toen Nederland op 5 januari 1973 diplomatieke betrekkingen met de DDR aanknoopte *). Van Oostduitse zijde werd dan ook aangedrongen op de oprichting van een vereniging om de met het erkenningscomité gelegde contacten te continueren en zo mogelijk uit te breiden. De nieuwe organisatie zou ten aanzien van de DDR een zelfde inhoud en functie moeten krijgen als de 'Vereniging Nederland-USSR' (VNU) had ten opzichte van de Sovjet-Unie **).

*) Het comité is formeel nooit opgeheven, maar heeft na de erkenning geen verdere activiteiten ontplooid.

**) De VNU werd in 1947 opgericht en is tot op heden één de belangrijkste organisaties van pro-Russische communisten in Nederland.

Eind 1973 wendde men zich tot de 'Vereniging voor Culturele Uitwisseling' (VCU) *) om de oprichting van een 'Vereniging Nederland-DDR' voor te bereiden. De gezamenlijke inspanningen van functionarissen van de Oostduitse ambassade in Nederland, de LfV en de Oostduitse 'Vereniging voor Culturele Contacten met het Buitenland' **) resulteerden in samenwerking met de VCU medio april 1974 in de totstandkoming van een initiatiefcomité. De vijftien leden van dit comité vertegenwoordigden verschillende politieke richtingen en stonden slechts in een enkel geval in verwijderde relatie tot communistische organisaties hetgeen waarschijnlijk verband hield met het Oostduitse verlangen de nieuwe vereniging een breed politiek en maatschappelijk draagvlak te geven om het arbeidsterrein niet bij voorbaat te beperken.

Ter introductie van de nieuwe vriendschapsorganisatie gaf het initiatiefcomité in september 1974 een brochure uit, waarin een lijst van 113 adherenten was opgenomen. De officiële oprichting van de 'Vereniging Nederland-DDR' (VND) vond plaats op 12 oktober 1974 tijdens een speciaal daarvoor belegde vergadering in Amsterdam. Onder de ongeveer 250 aanwezigen bevonden zich de LfV-vertegenwoordiger en
, de toenmalige ambassadeur van de DDR in Nederland.

Sinds haar oprichting heeft de VND zich naar buiten toe gepresenteerd als een organisatie met een 'brede' basis, die objectieve informatie zegt te willen verstrekken over de DDR en zich inzet voor vrede, ontspanning en verruiming van menselijke contacten. De praktijk wijst echter uit dat de VND vooral een propaganda-functie pleegt te vervullen ten gunste van het bevriende 'socialistische' land en doorgaans van die zijde kan rekenen op financiële faciliteiten. Bovendien zijn er indicaties dat van Oostduitse zijde wordt getracht via de VND in contact te komen met personen, die ten behoeve van de DDR kunnen worden ingezet.

Volgens haar statuten stelt de VND zich ten doel "het bevorderen van de kennis van het land en volk van de DDR in Nederland in al zijn aspecten, teneinde te komen tot een vriendschappelijke relatie tussen

*) De VCU is de voortzetting van de vroegere 'Reisdienst Vrede' van de CPN en heeft als doel het bevorderen van wederzijds contact tussen de volkeren, door het aanknopen van vriendschapsbanden met vooral de 'socialistische' landen.

**) Zie over deze vereniging FOCUS A84/015 d.d. 13 maart 1984, pg. 2-3.

de volkeren. Zij tracht dit doel te bereiken door

- het uitgeven van een eigen periodiek en het verspreiden van andere geschriften over de DDR;
- het houden van lezingen, filmvoorstellingen, tentoonstellingen en andere manifestaties en het aanwenden van alle overige wettige middelen, die de kennis over het leven in de DDR in al zijn aspecten verdiepen;
- het uitwisselen van delegaties en individuele vertegenwoordigers van wetenschap, cultuur, enz. ;
- het ijveren voor culturele en maatschappelijke contacten tussen officiële instanties, waaronder overheden van hoog tot laag in beide landen;
- het organiseren van reizen naar de DDR."

Naast het verenigingsorgaan 'Informatie Bulletin Nederland-DDR' ontvangen alle leden van de VND de Nederlandse editie van 'DDR-Revue'. Ofschoon dit LfV-periodiek de laatste jaren op anti-Amerikaanse wijze hoofdzakelijk het Oostduitse standpunt inzake de vredes- en veiligheidsproblematiek propageert, wordt het tijdschrift door de VND gepresenteerd als een belangrijke informatiebron over de DDR, met een grote verscheidenheid aan artikelen over het alledaagse leven van de Oostduitse werknemers in industrie en landbouw.

Om de in haar statuten vastgelegde taken te kunnen vervullen onderhoudt de VND nauwe contacten met het bij de LfV aangesloten 'Vriendschapscomité DDR-Nederland' onder leiding van _____, die evenals de Oostduitse ambassadeur in Nederland elk jaar aanwezig is op de algemene ledenvergadering van de Nederlandse 'Partnergesellschaft'. Beide organisaties regelen hun onderlinge samenwerking in tweejaarlijkse overeenkomsten, waarin bepalingen zijn opgenomen over het uitwisselen van delegaties tussen de DDR en Nederland, het gezamenlijk organiseren van manifestaties, het leveren van Oostduits propaganda-materiaal door de LfV, het reserveren van studieplaatsen voor Nederlanders in de DDR en het organiseren van zomercursussen in de DDR voor Nederlandse docenten in de Duitse taal en Germanisten. Krachtens deze 'Arbeitsvereenbarungen' is de VND verplicht de 'waarheid' bekend te maken over zowel de Oostduitse vredespolitiek als de politieke, economische, sociale en culturele prestaties en 'verworvenheden' van de DDR.

Het afgelopen jaar heeft de VND in samenwerking met de LfV en het daarbij aangesloten Vriendschapscomité DDR-Nederland enkele initiatieven ontplooid ten behoeve van "de bewustwording van de Nederlandse bevolking over de problematiek van vrede en veiligheid". Zo ontving de VND in de periode van 8 tot 13 maart 1983 een delegatie van de 'Friedensrat', de officiële vredesbeweging in de DDR, bestaande de plaatsvervangend secretaris van de LfV , de theoloog

en het hoofdbestuurslid van de Oostduitse vereniging van ou verzetsstrijders 'Antifa' . In het kader van deze 'vredesmissie' belegde de Nederlandse vriendschapsorganisatie bijeenkomsten in Amsterdam, Dieren, Oosterhesselen en Rotterdam met als thema "Wat kunnen wij doen om de vrede te behouden". De drie delegatieleden maakten van deze gelegenheden gebruik om een toelichting te geven op de Oostduitse socialistische vredespolitiek, die de steun van de hele bevolking in de DDR zou genieten en daarmee alternatieve vredesgroeperingen naast de 'Friedensrat' overbodig zou maken.

In april 1983 besteedde de VND in het Informatie Bulletin Nederland-DDR ruime aandacht aan het o.a. door de Oostduitse leider

gesteunde voorstel van de Zweedse premier om een kernwapenvrije zone in Centraal-Europa in te stellen. Het zogenaamde plan werd door de Nederlandse vriendschapsorganisatie vooral aangegrepen als een mogelijkheid om de stationering van de Amerikaanse Pershing II- en cruise missiles in West-Europa tegen te gaan. In dit verband richtte de VND een schrijven aan de "Minister President van de Nederlandse Regering" en de "Voorzitter van de Staatsraad van de DDR", waarin zij zich afvroeg "of vredelievende mensen en landen die het vermogen hebben invloed uit te oefenen op de Westduitse regering niet alle mogelijke moeite moeten doen om een afwijzing van (het plan- door) de BRD te keren".

Met de medewerking van de VND, de LfV en het Vriendschapscomité DDR-Nederland organiseerde de stad Dresden op uitnodiging van het Rotterdamse gemeentebestuur een tentoonstelling onder de titel "Dresden '83 een impressie uit de DDR" die van 1 tot 16 november 1983 was te bezichtigen in de nieuw gemeentebibliotheek van de Maasstad. Ter gelegenheid van deze manifestatie gaf de Nederlandse vriendschapsvereniging een verklaring uit, waarin zij de ontwapeningsinitiatieven van de DDR pro

en de nieuwe Amerikaanse middellange-afstandsraketten " een ernstige bedreiging voor de vrede" noemde. Nog tijdens de expositie werden door _____, topfunctionaris van de afdeling 'Auslandsinformatie' van het CC/SED, medailles en erespelden "Für Verdienste um die Freundschaft der Völker" uitgereikt aan een aantal leden van de VND voor de bijdrage die zij geleverd hadden aan het slagen van de tentoonstelling.

BUITENLANDSE DEELNEMERS AAN DE BESPREKINGEN MET DE LfV (3 tot 6 juli 1983)*

Afghanistan

-

plaatsvervangend president Organisatie voor Vrede, Solidariteit en Vriendschap van de Democratische Volkspartij van Afghanistan.

-

plaatsvervangend hoofdredacteur van de 'Waarheid van de April-Revolutie', orgaan van de Democratische Volkspartij van Afghanistan.

Angola

-

lid presidium Angolese Studentenvereniging in de DDR.

Argentinië

-

president Argentijnse Atheneum 'Alexander von Humboldt'.

Australië

-

bestuurslid Vriendschapsvereniging Australië-DDR.

-

secretaris-generaal Vriendschapsvereniging Australië-DDR.

België

-

secretaris-generaal Vereniging België-DDR.

Brazilië

-

lid Wereldvredeesraad.

* Ontleend aan 'Neues Deutschland' d.d. 5 juli 1983

Colombia

-

president Vereniging Colombia-DDR.

Cyprus

-

vice-president Vereniging Cyprus-DDR voor Vriendschap en Culturele Contacten

-

secretaris-generaal Vereniging Cyprus-DDR voor Vriendschap en Culturele Contacten.

Denemarken

-

voorzitter Vriendschapsvereniging Denemarken-DDR.

-

lid presidium Vriendschapsvereniging Denemarken-DDR.

-

secretaris-generaal Vriendschapsvereniging Denemarken-DDR.

Ecuador

-

president Ecuatoriaanse Vereniging van Vrienden van de DDR (SEAFDA).

Ethiopië

-

plaatsvervangend voorzitter Vriendschapscomité Ethiopië-DDR.

Finland

-

voorzitter Vereniging Finland-DDR.

-

secretaris-generaal Vereniging Finland-DDR.

Frankrijk

-

president Vereniging Frankrijk-DDR.

-

vice-president Vereniging Frankrijk-DDR.

-
secretaris-generaal Vereniging Frankrijk-DDR.

Ghana

-
secretaris-generaal Vriendschapsvereniging Ghana-DDR.

Griekenland

-
secretaris-generaal Vereniging Griekenland-DDR.

-
lid secretariaat Vereniging Griekenland-DDR.

Grootbritannië

-
voorzitter Vereniging Grootbritannië-DDR.

-
secretaris-generaal Vereniging Grootbritannië-DDR.

Guyana

-
president Vriendschapsvereniging Guyana-DDR.

Ierland

-
voorzitter Vriendschapsvereniging Ierland-DDR.

India

-
presidente Allindische Vriendschapsvereniging India-DDR.

-
secretaris-generaal Allindische Vriendschapsvereniging India-DDR.

Irak

-
vice-president Vriendschapsvereniging Irak-DDR.

Italië

-

presidente Vereniging Italië-DDR.

-

secretaris-generaal Vereniging Italië-DDR.

Japan

-

lid presidium en bestuur van de Verbindingsconferentie van de Vriendschapsvereniging Japan-DDR.

-

lid secretariaat Verbindingsconferentie van de Vriendschapsvereniging Japan-DDR.

(Democratische Volksrepubliek) Jemen

-

vice-president Vriendschapsvereniging DVJ-DDR.

Jordanië

-

president Vriendschapsvereniging Jordanië-DDR.

-

secretaris-generaal Vriendschapsvereniging Jordanië-DDR.

Kongo

-

president Kongolese Vereniging voor Vriendschap tussen de Volkeren (ACAP).

-

lid Kongolese Vereniging voor Vriendschap tussen de Volkeren (ACAP).

Libanon

-

secretaris-generaal Vriendschapsvereniging Libanon-DDR.

Luxemburg

-

president Vereniging Luxemburg-DDR.

Lybië

-

secretaris Volkscomité van het Lybische Volksbureau in de DDR.

Madagascar

-

secretaris-generaal Comité voor Vrede en Vriendschap der Volkeren van Madagascar.

Marokko

-

president Vriendschapsvereniging Marokko-DDR.

Mexico

-

president Vereniging Mexicaanse Vrienden van de DDR.

Moçambique

-

secretaris-generaal Moçambiquaanse Vereniging voor Vriendschap en Solidariteit met de Volkeren (AMASP).

Nederland

-

voorzitter Vereniging Nederland-DDR.

-

secretaris-generaal Vereniging Nederland-DDR.

Nepal

-

secretaris-generaal Vriendschapsvereniging Nepal-DDR.

Nicaragua

-

secretaris-generaal Nicaraguaanse Vereniging voor Vriendschap met de Socialistische Landen (ANAPS).

Noorwegen

-

voorzitter Vriendschapsvereniging Noorwegen-DDR.

-

secretaris Vriendschapsvereniging Noorwegen-DDR.

Oostenrijk

-

centraal secretaris Vereniging Oostenrijk-DDR.

Peru

-

secretaris-generaal Cultuur- en Vriendschapsvereniging Peru-DDR.

Philippijnen

-

president Vrienden van de DDR in de Philippijnen.

PLO

-

zaakgelastigde ambassade van de PLO in de DDR.

Portugal

-

vice-president Vereniging Portugal-DDR.

-

lid bestuursraad van de Vereniging Portugal-DDR.

-

lid secretariaat Portugese Democratische Beweging / Democratisch Electoraal Comité. *

Sao Tomé e Príncipe

-

lid presidium Comité voor Vriendschap en Solidariteit Sao Tomé e Príncipe-DDR

* Filiaal van de Portugese CP.

Spanje

-

secretaris-generaal Spaanse Vereniging 'Wilhelm von Humboldt' voor het leren kennen van de DDR.

-

secretaris Madrileense organisatie van de Vereniging 'Wilhelm von Humboldt' voor het leren kennen van de DDR.

Sri Lanka

-

president Vriendschapsvereniging Sri Lanka-DDR.

Syrië

-

lid Centraal Comité van de Arabische Socialistische Baath Partij (ASBP).

Verenigde Staten

-

president Amerikaanse Vereniging voor Studie van de DDR.

-

secretaris Amerikaanse Vereniging voor Studie van de DDR.

-

bestuurslid VS-Comité voor Vriendschap met de DDR.

-

secretaris-generaal VS-Comité voor Vriendschap met de DDR.

IJsland

-

voorzitter Vereniging IJsland-DDR.

Zambia

-

vertegenwoordiger Vriendschapsbeweging met de DDR in Zambia.

Zweden

-

voorzitter Vereniging Zweden-DDR.

-

secretaris-generaal Vereniging Zweden-DDR.

-
lid arbeidscommissie van het bestuur van de Vereniging Zweden-DDR.

Zwitserland

-
president Vereniging Zwitserland-DDR.